

Stijgende zorgkosten: onze gezamenlijke verantwoordelijkheid?

De zomervakantie is voor mij altijd een periode om in alle rust na te denken over grote en kleine dilemma's. Na het lezen van een stapel vakbladen gingen mijn gedachten steeds naar de stijgende kosten van de gezondheidszorg in Nederland. Niet alleen de totale kosten op nationaal niveau, maar ook de kosten voor ieder individueel. Of het nu de premie is van de basis- en aanvullende verzekeringen of de bedragen die we daar bovenop zelf betalen, zoals het eigen risico en de bedragen voor ongecontracteerde en onverzekerde zorg. Een probleem dat niet in deze column is op te lossen, maar misschien lukt het wel om een klein stapje dichterbij een oplossing te komen.

Om te beginnen eerst wat cijfers om de situatie nog maar eens te schetsen. Al jaren lezen we berichten dat de kosten in 2040 zullen verdubbelen als we niet ingrijpen of veranderen. Maar uit recente berekeningen van het Centraal Planbureau (CPB) blijkt dat de kosten voor de gezondheidszorg al de komende vijf jaar gemiddeld 3,5 procent stijgen en er al in 2027 ruim 10,4 procent van het bruto binnenlands product (bbp) aan zorg wordt uitgegeven. Dat komt ook doordat de economie en het bbp zelf minder snel groeien (1,2 procent per jaar). De afgelopen 15 jaar schommelde het percentage overigens tussen de 9 en 10 procent. Met dit soort cijfers is de gezondheidszorg niet alleen de grootste kostenpost in de Rijksbegroting, maar nu ook (na Defensie) de snelst groeiende sector in Nederland.

In een eerdere column schreef ik dat mijn grootste zorg en onze grootste uitdaging niet het geld maar het gebrek aan gekwalificeerd personeel is. Daar ben ik nog steeds van overtuigd en nieuwe inzichten laten inderdaad zien dat deze zorg terecht is. Op dit moment werkt 13,2 procent van de beroepsbevolking in de zorg en de komende vijf jaar stijgt dat al naar 14,4 procent. En we weten dat er in 2040 zelfs één op de vier (ruim 2 miljoen) werkenden nodig lijken te zijn om de zorg overeind te houden. Maar in deze column focus ik toch even op het geld.

Voor een mogelijke verandering moeten we volgens mij kijken naar succesvolle oplossingen in andere collectieve sectoren. Zorg is nu eenmaal van ons allemaal en grotendeels georganiseerd als collectieve sector met een vleugje gereguleerde marktwerking. Het belangrijkste en voor deze column het meest relevante kenmerk van collectieve sectoren is dat niemand van het gebruik kan worden uitgesloten. Zorg is dus een collectief goed en we willen niemand uitsluiten van zorg. Dat betekent ook dat er van wordt uitgegaan dat er oneindig veel zorg beschikbaar is en er geen beperkingen zijn. Net als bij zuurstof in de lucht, politie op straat en de veiligheid die Defensie

levert. En dat is gezien de steeds krappere wordende arbeidsmarkt dus steeds minder het geval.

Laten we de klimaatsector eens als voorbeeld nemen van een collectieve sector waarin succesvolle oplossingen worden doorgevoerd. Eeuwenlang dachten we dat de aarde geen beperkingen kende en hebben we grondstoffen onttrokken, bossen gekapt en enorme hoeveelheden CO₂ de lucht in gepompt. Inmiddels is duidelijk dat dit een doodlopende weg is en werken we met klimaatplannen en stikstofdoelstellingen. Langzaam maar zeker wordt duidelijk dat ieder individu een bijdrage moet leveren om de aarde bewoonbaar te houden voor volgende generaties. We rijden in elektrische auto's, plaatsen zonnepanelen op onze huizen en er zijn steeds meer mensen die niet meer willen vliegen om op vakantie te gaan. We zijn dus individueel bereid om iets te laten of bij te dragen om het klimaat voor de volgende generaties te redden! Een belangrijke stap wat mij betreft.

De vraag is of dat voor de zorg ook al geldt. Ik denk het (nog) niet als ik om mij heen kijk. We vinden in Nederland dat zorg er onbeperkt moet zijn en gaan onvoldoende zuinig om met de beperkte collectieve capaciteit. Voorbeelden zijn de onnodige diagnostiek in de (aller)laatste levensfase en de lijsten met niet-gepaste zorg die nog niet overal zijn doorgevoerd. Maar het beste voorbeeld is de conclusie dat we miljoenen euro's verkwisten door no-shows van patiënten. Zeer schaarse en dure zorgcapaciteit die klaar staat maar niet wordt gebruikt, omdat de gebruiker niet op komt dagen zonder dat vooraf te laten weten. Mijn oproep in deze column is daarom aan ons allemaal: laten we zuinig zijn op de zorg en er ook zuinig mee omgaan. Daar kan iedereen in Nederland aan bijdragen en als ruim 17 miljoen mensen allemaal meehelpen, kan dat best eens heel veel opleveren. Mijn vraag aan jullie: help mij om deze boodschap uit te dragen. Alvast bedankt!

Peter Langenbach, directeur zorginkoop Zilveren Kruis